

รูปแบบการจัดการศึกษา “โรงเรียนสามัคคี” สำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง:
กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แม่แจ่ม เชียงใหม่

Educational Management Model “Ethical Career School”

for Ethnic Groups in the Highlands: Case Study of Srinakharinwirot University

Demonstration School, Mae Cheam, Chiangmai

จรีพร นาคสัมฤทธิ์¹

Jareeporn Naksamrit¹

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง 2) เสนอรูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง วิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ ใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความต้องการจำเป็น ($PNImodified$) และวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า การจัดการศึกษามีค่าเฉลี่ยรวมของสภาพที่พึงประสงค์ ($\bar{X}$ = 4.12) สูงกว่าค่าเฉลี่ยรวมของสภาพปัจจุบันทั้งหมด ($\bar{X}$ = 3.72) สภาพที่พึงประสงค์ ได้แก่ จัดการศึกษาโดยเทียบโอน ประเมินผลมาตรฐาน หลักสูตรเน้นทักษะอาชีพควบคู่หลักสูตรแกนกลาง จัดการศึกษาและประเมินผลยืดหยุ่น จัดทำสื่อการสอน จัดการศึกษาแบบสาธิตทางเลือก สร้างนวัตกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และวิจัยการเรียนการสอน รูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมแก่เด็กกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง คือ รูปแบบโรงเรียนสาธิต “สามัคคี” จัดการศึกษา 3 ระบบ ใช้วิถีชีวิตของผู้เรียนและชุมชนเป็นฐานเรียนรู้ ส่งเสริมนวัตกรรม จัดหลักสูตรสามัคคีที่เหมาะสมสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นห้องปฏิบัติการฝึกอบรมครู ประเมินผลยืดหยุ่นเทียบโอนผลการเรียนรู้ พัฒนาจรรยาบรรณวิชาชีพครู ส่งเสริมความสามัคคีในกลุ่มผู้เรียนที่หลากหลาย จัดมาตรฐานการศึกษาแบบพิเศษ ใช้ภาษาชนเผ่า ใช้สื่อการสอนหลากหลาย ดึงศักยภาพของผู้เรียนกลุ่มชาติพันธุ์ให้พึ่งพาตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

คำสำคัญ: การจัดการศึกษา / กลุ่มชาติพันธุ์ / พื้นที่สูง / โรงเรียนสาธิต / โรงเรียนสามัคคี

Article Info: Received 30 October, 2016; Received in revised form 14 November, 2018; Accepted 28 February, 2019

¹ อาจารย์ประจำวิทยาลัยโพธิวิชชาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อีเมล: jareeporn@g.swu.ac.th

Lecturer in Bodhivijalaya College, Srinakharinwirot University Email: jareeporn@g.swu.ac.th

หมายเหตุ: งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจาก “เงินรายได้วิทยาลัยโพธิวิชชาลัย ประจำปีงบประมาณ 2557”

Abstract

The purposes of this study were to: 1) investigate the current and desired state of educational management for ethnic students in a highland school in Northern Thailand; and, 2) to present an educational management model. This research used quantitative and qualitative methods. The research tools were questionnaires and structured interviews. The data were analyzed by mean ($\bar{X}$), PNI_{modified} and content analysis.

The results showed that the average values of the desired state ($\bar{X} = 4.12$) were higher than those of the current state ($\bar{X} = 3.72$) in all broad areas. The desired state for educational management were granting credits for skills gained outside of school, standardized assessment, emphasis of both the career skills curriculum and core curriculum, flexible assessment methods, use of multi-media, demonstration of alternative ways for developing greater empathy among teachers, fostering innovation and pedagogy research. The school was found to utilize three systems. The desired educational management model for ethnic students focused on life skills and community based learning, fostering innovation, good career possibilities, a laboratory school for training purposes, flexible assessment methods, granting credits for skills gained outside school, develop greater empathy among teachers, fostering morals and unity, special educational standards, using tribal dialects and multi-media learning materials to reveal students' potentials. These elements illustrated a model called "Ethical Career Demonstration School" that can be used as an educational model for ethnic students, where educational management develops the full capability of students and contributes towards self-reliance and a sufficiency economy based on philosophical theory.

KEYWORDS: EDUCATIONAL MANAGEMENT / ETHNIC STUDENTS / HIGHLAND / DEMONSTRATION SCHOOL / ETHICAL CAREER SCHOOL

บทนำ

สังคมไทยมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความหลากหลาย ส่วนหนึ่งเป็นชนส่วนน้อยที่อาศัยอยู่ในพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดารทางภาคเหนือและภาคตะวันตกของไทย สถิติเด็กชาวเขาในประเทศไทยปี พ.ศ. 2545 มีทั้งหมด 391,103 คน อยู่ในชุมชนบนพื้นที่สูง 20 จังหวัด ประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ม้ง เย้า อาข่า มูเซอ ลีซอ ลัวะ ถิ่น ขมุและมลาบรี (ผิทองเหลือง) ส่วนชนกลุ่มน้อยประกอบด้วยปะหล่อง ตองสู ไทยลื้อ จีนฮ่อ ไทยใหญ่ เขมร จีน มอญ พม่า ลาว ชาวไทยพื้นราบ (สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ, 2556) นอกจากได้รับการศึกษาอย่างไม่ทั่วถึงแล้ว เด็กกลุ่มชาติพันธุ์ยังขาดคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนยังไม่เอื้อต่อวิถีชีวิตของเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ ในปี พ.ศ. 2553 เด็กร้อยละ 75 ได้รับการบริการจากสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแบบใดแบบหนึ่งทั้งจากชั้นเด็กเล็กและปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและศูนย์เด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ เด็กประถมศึกษา (อายุ 6-11 ปี) ประมาณ 600,000 คน ไม่ได้เข้าโรงเรียนหรือเข้าเรียนล่าช้ากว่าเกณฑ์อายุ เกือบครึ่งหนึ่งของเด็กที่เข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในปี พ.ศ. 2541 ไม่ได้เรียนจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เด็กที่ไม่ได้เข้าเรียนจำนวนมากส่วนหนึ่งเป็นเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ ประเทศไทยยังเป็นหนึ่งใน 15 ประเทศของโลกที่มีสัดส่วนเด็กวัยประถมศึกษาที่ไม่ได้เข้าโรงเรียนรวมกันกว่าครึ่งหนึ่งของสัดส่วนเด็กวัยประถมศึกษาที่ไม่ได้เข้ารับการการศึกษาในโรงเรียนทั้งหมดของโลก (UNICEF, 2013) ข้อมูลนักเรียนและนักศึกษาที่อยู่ในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียนจำแนกตามกิจกรรมการศึกษาปีงบประมาณ 2551-2552 ในส่วนของการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนในเขตภูเขาปี พ.ศ. 2551 มีนักศึกษาชาวเขา 83,511 คน ส่วนในปี พ.ศ. 2552 มีนักศึกษาชาวเขาจำนวน 38,214 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2554) แม้จำนวนนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์จะลดลง แต่ในระบบโรงเรียนสามัญเด็กกลุ่มชาติพันธุ์เข้าเรียนมากขึ้น โดยเรียนผ่านหลักสูตรที่เป็นแบบเดียวกันทั่วประเทศ ทำให้ขาดอัตลักษณ์และความเข้าใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของตน

โรงเรียนสาธิตชุมชนการเรียนรู้สมเด็จย่า เป็นโรงเรียนที่มีแนวคิดจัดการเรียนการสอนสัมมาชีพแก่เด็กและเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์ นำหลักการจัดการศึกษานอกระบบในรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา จัดการศึกษาตามพระราชปณิธานของ “สมเด็จย่า” สู่การทำข้อตกลงความร่วมมือกับมหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ปรับเปลี่ยนรูปแบบของชุมชนการเรียนรู้มาจัดการศึกษาผสมผสานในระบบโรงเรียน อยู่ในสังกัดมหาวิทยาลัย และเปลี่ยนชื่อมาเป็นโรงเรียนสาธิตชุมชนการเรียนรู้ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร (โรงเรียนสาธิตชุมชนการเรียนรู้สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร, 2554) ร้อยละ 90 ของผู้เรียนเป็นเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ การจัดการศึกษาใช้วิถีชีวิตชุมชนเป็นฐาน การเรียนรู้จัดการเรียนการสอน แตกต่างจากโรงเรียนสาธิตภายใต้กำกับของมหาวิทยาลัย แห่งอื่น ๆ ที่มีข้อจำกัดที่กระจุกตัวอยู่เฉพาะในเมือง และจัดการสอนมุ่งเน้นทักษะทางวิชาการและพัฒนาเด็กสู่ความเป็นเลิศในด้านต่าง ๆ ออกสู่สังคมเมือง โรงเรียนสาธิตสัมาชิพ จัดการศึกษาที่ยังคงหลักการของการเป็นโรงเรียนสาธิตที่เป็นสถานที่พัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาและฝึกวิชาชีพครู เป็นห้องปฏิบัติการของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ วิจัย การเรียนการสอนและการพัฒนาของเด็ก จัดการทดลองกระบวนการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อทางการศึกษา การจัดสภาพแวดล้อมในระดับพื้นฐานรูปแบบพิเศษ นำนวัตกรรม และทฤษฎีใหม่ ๆ มาใช้พัฒนาผู้เรียน นอกจากนี้โรงเรียนสาธิตยังมีลักษณะเป็นโรงเรียน ทางเลือกอีกแบบหนึ่ง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง
2. นำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร 2 คน ครูผู้สอน 11 คน และผู้เรียนกลุ่มชาติพันธุ์ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 55 คน รวมทั้งสิ้น 68 คน ครูและผู้เรียนประจำอยู่ในโรงเรียนสาธิตชุมชนการเรียนรู้สมเด็จย่า วิทยาลัยโพธิวิชชาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ผู้บริหารประจำอยู่ที่วิทยาลัยโพธิวิชชาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตรและองค์กรฯ โดยทั้งหมดเป็นหน่วยงานที่สังกัดอยู่ในสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถาม สอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาแก่เด็กกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงในโรงเรียนสาธิตฯ ใช้สอบถามครูและนักเรียน 2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ใช้สัมภาษณ์ความคิดเห็นแบบเจาะลึกของครูและนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ด้านการจัดการศึกษาในโรงเรียนสาธิตฯ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Modified priority needs index: $PNI_{modified}$) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ เพื่อหาแนวทางรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงโดยใช้แบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงในโรงเรียนสาธิตที่เป็นกรณีศึกษา 1 แห่งที่มีการปฏิบัติจริง

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงในโรงเรียนสาธิตฯ ที่แก้ไขแล้ว และจัดทำรูปแบบการจัดการศึกษาโรงเรียนสาธิตแบบพิเศษ (โรงเรียนสัมมาชีพ) ฉบับสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 4 สรุปผลและนำเสนอผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษา “โรงเรียนสัมมาชีพ” สำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงในโรงเรียนสาธิต สังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แม่แจ่ม เชียงใหม่

ผลการวิจัย

“ชุมชนการเรียนรู้สมเด็จย่า” เดิมเป็นสถานศึกษาที่เกิดจากความร่วมมือระหว่าง 3 หน่วยงาน คือ โครงการพระเมตตาสมเด็จย่า สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) และองค์การบริหารส่วนตำบลช่างเคิ่ง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ต่อมา พ.ศ. 2552 สถานศึกษาได้สร้างความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษา ประสานความร่วมมือจัดตั้งเป็นโรงเรียนสาธิตภายใต้โครงการบริการวิชาการส่งเสริมการศึกษาของวิทยาลัยโพธิวิชชาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

(ม.1-ม.3)ในรูปแบบพิเศษใช้ชื่อ “โรงเรียนสาธิตชุมชนการเรียนรู้สมเด็จพระเจ้า วิทยาลัยโพธิวิชชาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แม่แจ่ม” กลุ่มเป้าหมายยังคงเป็นเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์ที่ขาดโอกาสทางการศึกษาและมีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ตาก และแม่ฮ่องสอน

การจัดการศึกษามีรูปแบบที่แตกต่างจากโรงเรียนสาธิตทั่วไป คือ จัดการศึกษาให้ผู้เรียนที่ขาดโอกาสทางการศึกษา ให้เล่าเรียนฟรีโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย สร้างต้นแบบโรงเรียนสาธิตทางเลือกสำหรับเด็กและเยาวชนในชุมชนพื้นที่ห่างไกล นำร่องการจัดการศึกษารูปแบบพิเศษ เตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาและวิจัยสร้างองค์ความรู้พัฒนาการศึกษาให้ตรงกับความต้องการของท้องถิ่นและกลุ่มเป้าหมายที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้เรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ฝึกทักษะอาชีพสัมมาชีพของชุมชนอันเป็นวัฒนธรรมการดำรงชีวิต ควบคู่ไปกับการเรียนรู้วิชาการที่เหมาะสมกับชุมชนและวิถีวัฒนธรรม โดยข้อตกลงความร่วมมือระหว่างโครงการพระเมตตาสมเด็จพระเจ้ากัมมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้แก่ 1) ดำเนินการจัดการศึกษาตามพระราชปณิธานของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีและสมเด็จพระพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนากรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ในรัชกาลที่ 9 และตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) จัดการเรียนการสอนสอดคล้องการดำเนินชีวิตวิถีวัฒนธรรมเพื่อการพึ่งพาตนเอง พัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยวิชาสัมมาชีพสร้างโอกาสเข้าถึงการศึกษา 3) จัดการศึกษาโดยชุมชนมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือกับเครือข่าย 4) พัฒนาโรงเรียนเป็นโครงการนำร่องต้นแบบการศึกษาเพื่อชุมชน

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง

1.1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงในโรงเรียนสาธิตฯ ผลการศึกษา สรุปได้ดังนี้

ด้านการจัดการศึกษาทั่วไป

สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงในโรงเรียนสาธิตฯ ในภาพรวม ด้านการจัดการศึกษาทั่วไปอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.61$) โดยด้านที่มีการปฏิบัติสูงที่สุด คือ การจัดการศึกษาที่ให้ผู้เรียนศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม

สภาพแวดล้อมสื่อและแหล่งความรู้ และด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ การจัดการศึกษาที่มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ระหว่างรูปแบบการศึกษาต่างกัน ขณะที่**สภาพที่พึงประสงค์**ของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงในโรงเรียนสาธิตฯ ในภาพรวม ด้านการจัดการศึกษาทั่วไปอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) โดยด้านที่ครูและผู้เรียนต้องการให้โรงเรียนพัฒนาสูงที่สุด คือ โรงเรียนจัดการศึกษาโดยกำหนดจุดมุ่งหมายวิธีการศึกษาที่ชัดเจน และด้านที่ครูและผู้เรียนต้องการน้อยที่สุด คือ การจัดการศึกษาที่มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ระหว่างรูปแบบการศึกษาต่างกันได้

ด้านการจัดการศึกษาแบบสาธิต

สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงในโรงเรียนสาธิตฯ ในภาพรวม การจัดการศึกษาแบบสาธิตอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.62$) โดยด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ โรงเรียนจัดการศึกษาแก่เด็กที่หลากหลายชาติพันธุ์ หลากหลายฐานะทางเศรษฐกิจอย่างเท่าเทียม และด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ โรงเรียนนันทนวัตกรรมและทฤษฎีใหม่มาใช้ โรงเรียนมีการจัดการเรื่องนี้น้อย ในขณะที่**สภาพที่พึงประสงค์**ของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงในโรงเรียนสาธิตฯ การจัดการศึกษาแบบสาธิตอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) โดยด้านที่มี**สภาพที่พึงประสงค์**สูงที่สุด คือ โรงเรียนจัดการศึกษาแก่เด็กที่หลากหลายชาติพันธุ์หลากหลายฐานะทางเศรษฐกิจอย่างเท่าเทียมกัน โรงเรียนควรจัดมากขึ้น และด้านที่มี**สภาพที่พึงประสงค์**ต่ำที่สุด คือ โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น โดยโรงเรียนมีสภาพแวดล้อมท้องถิ่นที่นำมาใช้จัดการศึกษาเหมาะสมจึงต้องการน้อย

ด้านการจัดการศึกษาแบบพิเศษ

สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงในโรงเรียนสาธิตฯ ในภาพรวม การจัดการศึกษาแบบพิเศษอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.93$) โดยด้านที่มี**สภาพปัจจุบัน**สูงสุด คือ จัดการศึกษาให้กลุ่มเด็กที่ผู้ปกครองทำอาชีพเกษตร และ**สภาพปัจจุบัน**ต่ำสุด คือ โรงเรียนมีครูและบุคลากรที่เอาใจใส่และสามารถสื่อสารภาษาถิ่นกับผู้เรียนได้ ขณะที่**สภาพที่พึงประสงค์**ของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงในโรงเรียนสาธิตฯ การจัดการศึกษาแบบพิเศษอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) ด้านที่มี**สภาพที่พึงประสงค์**

สูงที่สุด คือ จัดการศึกษาให้กลุ่มเด็กที่ผู้ปกครองทำอาชีพเกษตร ครูและนักเรียนต้องการให้จัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายนี้ และสภาพที่พึงประสงค์ต่ำที่สุดคือ จัดการศึกษาให้เด็กกลุ่มวัฒนธรรมแตกต่างจากประชาชนส่วนใหญ่ที่มีปัญหาการถือสัญชาติไทย มีความต้องการน้อย

1.2 การจัดการศึกษาในโรงเรียนสาธิตฯ สำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง

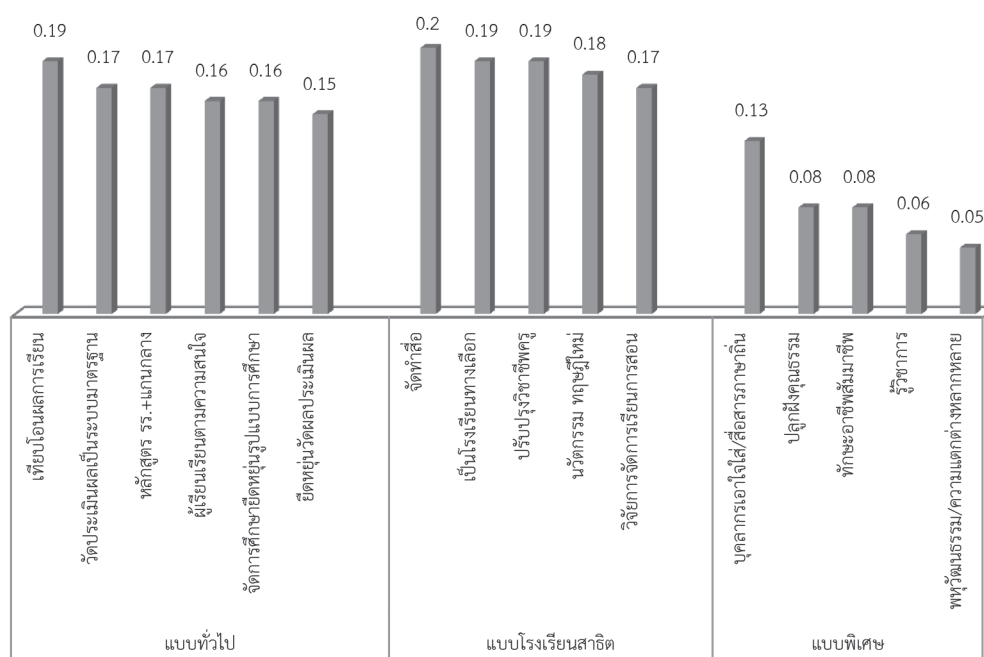
ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากการสอบถามครูและนักเรียน เพื่อนำข้อมูลมาสร้างรูปแบบการจัดการศึกษาในโรงเรียนสาธิตฯ สำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ ในภาพรวมสรุปได้ดังนี้

ด้านจัดการศึกษาทั่วไป การจัดการศึกษาในโรงเรียนสาธิตฯ สำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ที่ควรจัดมากที่สุด คือ การจัดให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้จากการเรียนรู้ที่มาจากการจัดการศึกษาในระบบอื่นและจากในโรงเรียน ($PNI_{modified} = 0.19$) รองลงมา คือ การจัดให้มีการวัดประเมินผลผู้เรียนที่เป็นระบบได้มาตรฐานการศึกษาแบบพิเศษตามเงื่อนไขการจบการศึกษา และมีหลักสูตรโรงเรียนผานกนกกลาง ($PNI_{modified} = 0.17$) การจัดการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ดึงศักยภาพออกมาใช้ ได้เรียนตามความถนัด ความพร้อมและโอกาส ($PNI_{modified} = 0.16$) จัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น ($PNI_{modified} = 0.16$) มีการวัดประเมินผลผู้เรียนที่ยืดหยุ่นหลากหลาย ($PNI_{modified} = 0.15$) ตามลำดับ

ด้านการจัดการศึกษาแบบสาธิต การจัดการศึกษาในโรงเรียนสาธิตฯ สำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ที่ควรจัดมากที่สุด คือ การจัดทำและใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย ($PNI_{modified} = 0.20$) รองลงมา คือ การพัฒนาจรรยาบรรณวิชาชีพครู ($PNI_{modified} = 0.19$) นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ทดลองพัฒนาคุณภาพผู้เรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ($PNI_{modified} = 0.18$) การศึกษาวิจัยการเรียนการสอนและพัฒนาการของเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์ การทดลองกระบวนการจัดการเรียนการสอน เป็นห้องปฏิบัติการของครู ($PNI_{modified} = 0.17$) ตามลำดับ

ด้านการจัดการศึกษาแบบพิเศษ การจัดการศึกษาในโรงเรียนสาธิตฯ สำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ที่ควรจัดมากที่สุด คือ ครูและบุคลากรเอาใจใส่สื่อสารภาษาชนเผ่ากับผู้เรียน จัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเรียนรู้แบบพหุภาษา ($PNI_{modified} = 0.13$) รองลงมา คือ การดูแลเอาใจใส่ปลูกฝังคุณธรรมความสามัคคีแก่ผู้เรียนที่มีความหลากหลาย ($PNI_{modified} = 0.08$) ส่งเสริมการสอนอาชีพสัมมาชีพของกลุ่มชาติพันธุ์ ($PNI_{modified} = 0.08$) ตามลำดับ

โรงเรียนสาธิตชุมชนการเรียนรู้สมเด็จย่าฯ จัดการศึกษาผสานแบบสาธิต แบบทั่วไป และแบบพิเศษ การจัดการศึกษาที่ครูและนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์มีความต้องการจำเป็นให้จัดมากขึ้นในภาพรวม ได้แก่ 1) การใช้สื่อการเรียนการสอนหลากหลาย 2) จัดแบบโรงเรียนทางเลือก 3) เป็นแหล่งปรับปรุงพัฒนาวิชาชีพครู 4) จัดการศึกษาที่มีการเทียบโอนผลการเรียน 5) สร้างนวัตกรรมและทฤษฎีใหม่ 6) วัดประเมินผลมาตรฐาน 7) ผสานหลักสูตรโรงเรียนและแกนกลาง 8) วิจัยการจัดการเรียนการสอน 9) ผู้เรียนเรียนตามความสนใจได้ใช้ศักยภาพ 10) จัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นในรูปแบบ 11) จัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นการวัดประเมินผล 12) ครูและบุคลากรสื่อสารภาษาถิ่น/ภาษาชนเผ่าได้และเอาใจใส่ผู้เรียน 13) ปลุกฝังคุณธรรม 14) สอนทักษะอาชีพสัมมาชีพ รวมถึงการเรียนรู้ทางวิชาการ และจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมที่ยอมรับความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียน

ภาพ 2 ภาพรวมความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาในโรงเรียนสาธิตชุมชนการเรียนรู้สมเด็จย่าฯ

ผลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกครูในโรงเรียนสาธิตฯ สรุปได้ว่า รูปแบบการจัดการศึกษามีทั้งในระบบ นอกโรงเรียน และตามอัธยาศัย ที่ผู้เรียนนำผลการเรียนมาประเมินผลกับทางโรงเรียนตามกำหนดเวลา ผู้เรียนมีโอกาสเลือกเรียนตามความถนัดความสนใจ เรียนด้วยตนเอง เรียนจากที่บ้านแล้วนำความรู้มาสอบหรือมาเทียบโอนผลการเรียนกับทางโรงเรียน ส่วนข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้เรียนกลุ่มชาติพันธุ์แสดงความคิดเห็นว่า ตนได้เรียนรู้การทำอาชีพต่าง ๆ จากการเรียนในโรงเรียน และได้เข้าไปเรียนรู้ในชุมชน รวมถึงการไปทัศนศึกษาตามสถานที่ต่าง ๆ ทั้งที่โรงเรียนจัดให้และที่หน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาจัด การเรียนรู้พหุวัฒนธรรมกับโรงเรียนเครือข่ายในชุมชน ส่วนช่วงปิดภาคเรียน ผู้เรียนได้กลับบ้านไปช่วยทางครอบครัวทำการเกษตร หากมีงานรับจ้างเก็บผลไม้หรือทำนาในชุมชนใกล้โรงเรียนก็จะสมัครไปทำได้ค่าแรงเก็บไว้เดินทางกลับบ้านช่วงปิดเทอม

2. รูปแบบการจัดการศึกษา “โรงเรียนสามัคคี” สำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงในโรงเรียนสาธิต

รูปแบบการจัดการศึกษา “โรงเรียนสามัคคี” สำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงในโรงเรียนสาธิต หรือ โรงเรียนสาธิต “สามัคคี” มีองค์ประกอบ คือ การจัดการศึกษาแบบทั่วไป การจัดการศึกษาแบบสาธิต และการจัดการศึกษาแบบพิเศษ การจัดการศึกษาในโรงเรียนสาธิตแบบพิเศษที่แตกต่างจากโรงเรียนสาธิตทั่วไป โรงเรียนสาธิต “สามัคคี” จัดการศึกษาสงเคราะห์แก่เด็กกลุ่มชาติพันธุ์ในชุมชนท้องถิ่นทุรกันดาร ให้ความสำคัญกับความหลากหลายทางสังคมวัฒนธรรม สร้างความเท่าเทียมทางการศึกษา รูปแบบการจัดการศึกษา ได้แก่

การจัดการศึกษาแบบสาธิตมีรูปแบบการจัดการศึกษาโดย 1) ใช้สื่อการเรียนการสอนหลากหลาย 2) สาธิตการจัดการศึกษาเป็นทางเลือกสำหรับกลุ่มเฉพาะ 3) สร้างห้องปฏิบัติการฝึกอบรมครู ใช้การเรียนรู้ในชุมชนมาฝึกฝนการจัดการเรียนการสอนของครู ปรับปรุงพัฒนาจรรยาบรรณวิชาชีพครู 4) สร้างนวัตกรรมและทฤษฎีใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย 5) วิจัยการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาชนเผ่าและพหุภาษา การจัดการเรียนการสอนอาชีพสามัคคีที่เหมาะสมกับกลุ่มชาติพันธุ์ วิจัยการสอนดัดแปลงผู้เรียนกลุ่มชาติพันธุ์ออกมาใช้ วิจัยการวัดผลประเมินผลด้วยวิธีการที่ยืดหยุ่นหลากหลาย

การเทียบโอนทักษะการเรียนรู้นอกห้องเรียน วิจัยกระบวนการเรียนรู้จากผู้รู้ การเรียนจากประสบการณ์ชุมชน และพัฒนาเป็นแนวทางการจัดการศึกษาในโรงเรียนสาธิต

อภิปรายผล

1. สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์พื้นที่สูง

สภาพการจัดการศึกษาแบบทั่วไป ในภาพรวม สภาพปัจจุบันด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการศึกษาที่ให้ผู้เรียนศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งความรู้ แสดงให้เห็นว่าครูและผู้เรียนให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาทั่วไปที่มีสภาพแวดล้อมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ สอดคล้องกับรูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบ โรงเรียนของ รินธรรม โอศกตระกูล (2546) พบว่า ในการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเองให้ ความสำเร็จกับบริบทการเรียนรู้ของชุมชนที่เหมาะสมกับการทำงานก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง วิถีชีวิตและพึ่งพาตนเอง สภาพปัจจุบันด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดการศึกษาที่มีการเทียบโอนผลการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสะสมไว้จากรูปแบบการศึกษาที่ต่างกัน พบว่า ครูยังขาด ประสบการณ์การจัดระบบการเทียบโอนที่เหมาะสมกับระดับการศึกษาและเหมาะสมกับสภาพ ความต้องการของผู้เรียน สอดคล้องกับ ฉันทนา จันทร์บรรจง และ ทักษ์ อุดมรัตน์ (2555) พบว่า ปัญหาอุปสรรคของการเทียบโอนของประเทศญี่ปุ่น โรงเรียนไม่มีการพัฒนาด้านอาชีพสำหรับ โรงเรียนประถมและมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบกับผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการ การศึกษาของท้องถิ่นหรือกระทรวงศึกษาธิการยังไม่ให้ความสำคัญกับการเรียนการสอน วิชาการงานอาชีพในโรงเรียนมากนัก ยังเน้นวิชาที่มีการสอบวัดความรู้มากกว่า ดังนั้น ผู้บริหาร และครูในโรงเรียนสาธิต “สัมมาชีพ” ควรให้ความสำคัญกับการวางแผนการเทียบโอนทักษะ อาชีพที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติมาแล้วอย่างชัดเจนเป็นระบบ

สภาพการจัดการศึกษาแบบสาธิต ในภาพรวม สภาพปัจจุบันด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนจัดการศึกษาแก่เด็กที่หลากหลายชาติพันธุ์ หลากหลายฐานะทางเศรษฐกิจอย่าง เท่าเทียมกัน แสดงให้เห็นว่า การจัดการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์ต้องจัดอย่าง เท่าเทียมกัน เด็กกลุ่มชาติพันธุ์มักไม่ได้รับการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและไม่เหมาะสมกับ วิถีชีวิต ทำให้ไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมเท่าที่ควรและไม่สามารถประกอบอาชีพใน ชุมชนพึ่งพาตนเองได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ คณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทน

ราษฎร (2555) พบว่า เด็กที่ขาดโอกาสทางการศึกษา เช่น ชาวเขา เด็กกลุ่มชาติพันธุ์ที่ประสบปัญหาทางด้านภูมิศาสตร์ที่อยู่อาศัย ควรได้รับการศึกษาให้เป็นผู้มีทักษะการดำรงชีพ มีคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ดีงามด้วยการปรับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนที่เน้นคุณธรรมและวิชาชีพ ซึ่งผู้บริหารและครูในโรงเรียนสาธิต “สัมมาชีพ” ควรจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการพัฒนาตนและชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ สภาพปัจจุบันด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนน่านวัดกรรมและทฤษฎีใหม่มาใช้ เนื่องจากโรงเรียนมีสภาพทางภูมิศาสตร์ตั้งอยู่ในชุมชนซึ่งเป็นแหล่งเรียนวิถีชีวิต ทักษะอาชีพต่าง ๆ มีแหล่งเรียนรู้ที่เป็นจุดเด่นเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนตามสภาพสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน แต่ยังไม่ได้นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนมากนัก อีกทั้งยังขาดนวัตกรรมการศึกษาที่ไม่ใช่เพียงการท่องจำแต่เป็นการนำองค์ความรู้ชุมชนชาติพันธุ์มาสร้างนวัตกรรมให้มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ ยืน ภู่วรรณ (2558) กล่าวว่า เราต้องพยายามหานวัตกรรมมาช่วยจัดการศึกษา การใช้นวัตกรรมในการจัดการศึกษามีความสำคัญ ซึ่งผู้เรียนจะไม่ได้เรียนเนื้อหาสาระตามรายวิชาเพียงอย่างเดียวอีกต่อไปแล้ว ต้องสร้างทักษะที่ไปเรียนรู้เอง เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ได้เร็วและใช้เวลาไม่มากมีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ ควบคู่กันไป โรงเรียนสาธิต “สัมมาชีพ” ควรมีการคิดค้นจัดการเรียนการสอนที่นำนวัตกรรมและทฤษฎีใหม่มาส่งเสริมความรู้ภูมิปัญญาอาชีพของกลุ่มชาติพันธุ์ให้มากขึ้น

สภาพการจัดการศึกษาแบบพิเศษ ในภาพรวม สภาพปัจจุบันด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนจัดการศึกษาให้เด็กกลุ่มชาติพันธุ์ที่ผู้ปกครองทำอาชีพเกษตร สอดคล้องกับ ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2557) พบว่า เด็กกลุ่มชาติพันธุ์มาจากชุมชนที่มีวิถีชีวิตพึ่งพาธรรมชาติและทำการเกษตร เด็กต้องกลับไปช่วยผู้ปกครองประกอบอาชีพทำมาหากินในชุมชน เพราะเด็กที่เรียนจบไปส่วนมากไม่ศึกษาต่อ ดังนั้นโรงเรียนสาธิต “สัมมาชีพ” จึงควรจัดหลักสูตรการเรียนการสอนที่เน้นวิชาชีพที่มีอยู่ในวิถีชีวิตและท้องถิ่นสัมพันธ์กับการประกอบอาชีพของผู้ปกครอง เมื่อเด็กเรียนจบออกไปสามารถทำอาชีพอยู่รอดได้ในชุมชน สภาพปัจจุบันด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ โรงเรียนมีครูและบุคลากรที่เอาใจใส่และสามารถสื่อสารภาษาถิ่นกับผู้เรียนมีจำนวนน้อย เนื่องจากครูที่สอนเป็นคนเมืองใช้ภาษาไทยเป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน ทำให้เด็กกลุ่มชาติพันธุ์ไม่เข้าใจชัดเจนในการศึกษาเรียนรู้สอดคล้องกับ คณะกรรมาธิการการศึกษาสภาผู้แทนราษฎร (2555) พบว่า เด็กที่ขาดโอกาสทางการศึกษาจะต่างเชื้อชาติต่างวัฒนธรรม

การเข้ามาเรียนในโรงเรียนจึงประสบปัญหาด้านการสื่อสาร ดังนั้นโรงเรียนสาธิต “สัมมาชีพ” ซึ่งมีเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลายพูดภาษาหลากหลายเรียนอยู่ในโรงเรียนจึงควรจัดการศึกษา ใช้การสื่อสารพหุภาษาเพื่อพัฒนาเด็กกลุ่มเฉพาะเหล่านี้

2. รูปแบบการจัดการศึกษาโรงเรียนสาธิต “สัมมาชีพ” สำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง

รูปแบบการจัดการศึกษาโรงเรียนสาธิต “สัมมาชีพ” จัดการศึกษาผาน 3 ลักษณะ คือ จัดแบบทั่วไป จัดแบบพิเศษ และแบบสาธิต มีรูปแบบ 3 ระบบ คือ 1) ในระบบ จัดการศึกษา ในชั้นเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควบคู่หลักสูตรชุมชนการเรียนรู้มีสาระ การเรียนรู้เหมาะสมแก่กลุ่มชาติพันธุ์ เป็นหลักสูตรสถานศึกษา การเรียนการสอนบูรณาการฐาน เรียนรู้เน้นการปฏิบัติอาชีพสัมมาชีพ 2) นอกกระบบ ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เรียนจากผู้รู้ภูมิปัญญา กลุ่มอาชีพ สถานประกอบการ การฝึกอบรมระยะสั้น ผู้เรียนเรียนตาม ความถนัดความสามารถ เป็นการเรียนรู้อาชีพตามความสนใจและนำไปปฏิบัติได้จริง ครูเป็น ผู้จัดระบบการเรียนรู้และวิธีการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียนและผู้รู้ 3) ตามอัธยาศัย ผู้เรียนเรียนรู้ จากแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน เรียนรู้จากประสบการณ์ เรียนรู้จากครอบครัว ชุมชน มีการลงทะเบียนเรียนกับทางโรงเรียนและนำผลการเรียนรู้มาวัดประเมินผล หรือนำรายงาน แสดงผลการศึกษานอกห้องเรียนมาเทียบโอนผลการเรียน โดยผู้เรียนอาจเรียนรู้การทำเกษตร กับผู้ปกครองที่บ้าน เรียนวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นภูมิปัญญาความรู้และเรียนวิชาการจาก การศึกษาด้วยตนเอง ผู้เรียนสามารถแสดงผลงานเพื่อประเมินความรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนด มีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับภูมิวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ สอดคล้องกับ โครงการจัดการศึกษาในพื้นที่ภูเขาสูงและท้องถื่นทุรกันดารของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มชาติพันธุ์มีการจัดการศึกษา แบบ 1 โรงเรียน 3 ระบบ (สำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาเชียงรายเขต 1, 2556) ผู้เรียน เรียนรู้อย่างยืดหยุ่น ใช้ประโยชน์จากการเรียนสามระบบได้จริง จัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น ใช้มาตรฐานหลักสูตรแกนกลางที่สามารถปรับเปลี่ยนและจัดรูปแบบที่เข้ากับวิถีชีวิตของชุมชน

บัญญัติ จันทร์ดา (2553) กล่าวถึง การศึกษาสงเคราะห์ ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาพิเศษ สำหรับเด็กและเยาวชนด้อยโอกาสว่า การจัดการศึกษามี 2 รูปแบบ คือ 1) การจัดการศึกษา

ลักษณะทั่วไป โครงสร้างหลักสูตรเหมือนกับโรงเรียนทั่วไปเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ตามจำนวนเวลาที่กำหนดไว้ตามระเบียบ เน้นวิชาการสายสามัญ ผู้เรียนจบออกไปมุ่งเรียนต่อระดับสูง 2) รูปแบบการศึกษาทางเลือก จัดการศึกษาทั้งสายสามัญและสายอาชีพให้ผู้เรียนเลือกเรียนได้ตามความสนใจ ดังนั้นโรงเรียนสาธิต “สัมมาชีพ” ควรจัดการศึกษารูปแบบผสมผสานให้เป็นทางเลือกแก่ผู้เรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีการวัดผลประเมินผลที่ยืดหยุ่น เป็นไปตามแนวทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ระบุให้โรงเรียนจัดให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ทั้งจากการเรียนรู้นอกระบบ ตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงาน การจัดการศึกษาโรงเรียนสาธิต “สัมมาชีพ” เน้นการสอนทักษะอาชีพสัมมาชีพพึ่งพาตนเองสอดคล้องกับ ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2557) ที่พบว่า เด็กชนเผ่าส่วนมากเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วไม่ไปศึกษาต่อ นโยบายการจัดการศึกษาจำเป็นต้องจัดหลักสูตรการเรียนการสอนเน้นวิชาชีพที่มีอยู่ในวิถีชีวิตท้องถิ่นของเด็กชนเผ่า เพราะเด็กต้องกลับไปช่วยผู้ปกครองประกอบอาชีพและใช้ในชีวิตจริง ส่วนการสร้างโอกาสการเข้าถึงการศึกษาในระดับอุดมศึกษายังเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์เป็นทางเลือกให้ผู้เรียน โรงเรียนสาธิต “สัมมาชีพ” จึงควรเน้นการจัดการสอนทักษะอาชีพที่เหมาะสมกับความต้องการของกลุ่มชาติพันธุ์ควบคู่กับวิชาการความรู้แกนกลาง การจัดการศึกษาแบบสาธิตใช้สื่อการเรียนการสอนหลากหลาย จัดการศึกษาเป็นทางเลือก สร้างห้องปฏิบัติการฝึกอบรมครู ใช้ชุมชนเป็นที่จัดการเรียนการสอนของครู ปรับปรุงพัฒนาจรรยาบรรณวิชาชีพครู สร้างนวัตกรรมและทฤษฎีใหม่พัฒนาคุณภาพผู้เรียนกลุ่มชาติพันธุ์ วิจัยการสอนที่ใช้ภาษาชนเผ่าและพหุภาษา จัดการเรียนการสอนอาชีพสัมมาชีพ ดึงศักยภาพผู้เรียนกลุ่มชาติพันธุ์ออกมาใช้ วิจัยการวัดผลประเมินผลด้วยวิธีการที่ยืดหยุ่น มีการเทียบโอนผลการเรียนรู้อยู่โรงเรียนสาธิต “สัมมาชีพ” จึงควรมีการวางแผนทางต่อยอดการจัดการเรียนการสอน เตรียมครูในพื้นที่และวิธีการจัดการเรียนการสอน มีหลักสูตรสถานศึกษา และมีฐานการเรียนรู้สัมมาชีพภายในชุมชนที่เหมาะสม มีการคัดเลือกจัดหาครูประจำการที่เหมาะสม ซึ่งเป็นครูในพื้นที่และครูชาติพันธุ์สอดคล้องกับกลุ่มผู้เรียน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ มีการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ เรียนไปทำไปไม่ยึดติดตำรา เน้นฝึกทักษะสัมมาชีพของชาติพันธุ์เหมาะสมกับวิถีชีวิตควบคู่วิชาการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ดำรงอัตลักษณ์คุณค่า

วัฒนธรรมของชุมชน การจัดการศึกษาโดยที่ครูผู้สอนและผู้เรียนกลุ่มชาติพันธุ์ได้มาอยู่ร่วมกัน เป็นชุมชนการเรียนรู้ส่งเสริมจรรยาบรรณวิชาชีพครู มีการปลูกฝังคุณธรรมความสามัคคีแก่ ผู้เรียนกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลายสอดคล้องกับ อำไพ จิตต์วัฒน และ พูลศักดิ์ เทศนิม (2555) กล่าวถึง จิตวิญญาณการเป็นครูอาจารย์โรงเรียนสาธิตว่าต้องมีความชำนาญทั้ง “ศาสตร์” แม่นยำในเนื้อหาวิชาการ และ “ศิลป์” มีศิลปะในการปกครองในโรงเรียน ซึ่งต้องอาศัยเวลา ในการฝึกฝน เพื่อเป็นต้นแบบในการจัดการศึกษา สร้างความเท่าเทียมและความเสมอภาค ทางการศึกษา สอนให้คนมีคุณค่าความเป็นคนอย่างสมบูรณ์ มีอุดมการณ์ช่วยเหลือตนเอง และสังคม โรงเรียนสาธิต “สัมมาชีพ” ควรจัดการศึกษาเป็นต้นแบบการเรียนการสอนที่ เหมาะสมทั้งทักษะชีวิตอาชีพสัมมาชีพ ทักษะวิชาการ และทักษะความเป็นมนุษย์ สร้างคุณค่า พึ่งพาตนเองแก่กลุ่มชาติพันธุ์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

โรงเรียนสาธิตสังกัดสถาบันอุดมศึกษาที่ตั้งอยู่บนพื้นที่สูงในท้องถิ่นทุรกันดารนำ ผลการวิจัยครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. หน่วยงานวิจัยทางการศึกษา ควรทำวิจัยติดตามประเมินผลการจัดการศึกษา ของโรงเรียนสาธิต “สัมมาชีพ”
2. หน่วยงานวิจัยทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา นำแนวทางการจัดการศึกษาใน โรงเรียนสาธิต “สัมมาชีพ” สำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ไปต่อยอดการวิจัยและพัฒนาตัวชี้วัด ความสำเร็จของโรงเรียนสาธิตในรูปแบบนี้ต่อไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). แนวทางการดำเนินงานโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร. (2555). เอกสารประกอบการพิจารณาเรื่อง การศึกษาสงเคราะห์ คณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 24. สืบค้น จาก <https://www.parliament.go.th>
- ฉันทนา จันทรบรรจง และ ทักษ์ อุดมรัตน์. (2555). ระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้และการเทียบโอนผลการเรียนความรู้และประสบการณ์ กรณีศึกษาประเทศญี่ปุ่น. [เอกสารอัดสำเนา]. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2557). การจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับเด็กชนเผ่าโรงเรียน ประถมศึกษาพื้นที่ชายขอบภาคเหนือ. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย มหาวิทยาลัย ศิลปากร, 6(1), 7-14.
- บัญชา จันทรดา. (2553). รวบรวมบทความวิชาการหลักการและแนวคิดการจัดการศึกษาสงเคราะห์. พิษณุโลก: การพิมพ์ดอกคอม.
- ยีน ภูววรรณ. (2558). นวัตกรรมการเรียนการสอนกับการศึกษาระบบ 4.0. วารสารเทคโนโลยี สุรนารี *Suranaree Journal of Social Science*, 9(2), 133-156.
- รินธรรม โอโสศตระกูล. (2546). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อการพึ่งพาตนเองตามแนวคิดของชาวอโคก (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- โรงเรียนสาธิตชุมชนการเรียนรู้สมเด็จพระเจ้า. (2554). หลักสูตรสถานศึกษาระดับ มัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิต ชุมชนการเรียนรู้สมเด็จพระเจ้า มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แม่แจ่ม ปีการศึกษา 2554. [เอกสารอัดสำเนา]. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยโพธิวิชชาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- สำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาเชียงรายเขต 1. (2556). *โครงการพัฒนาการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ในพื้นที่ภูเขาสูงและถิ่นทุรกันดาร*. สืบค้นจาก <http://eduhighland.obec.go.th/historygroup.php?>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2554). *รายงานสถิติรายปีประเทศไทย 2554*. กรุงเทพมหานคร: สำนักสถิติพยากรณ์.
- สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ. (2556). *สรุปรายงานสถานการณ์เด็ก*. สืบค้นจาก www.opp.go.th/library/storebook
- อำไพ จิตต์วัฒน และ พูลศักดิ์ เทศนิยม. (2555). *โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ภาษาอังกฤษ

- United Nations Children's Fund [UNICEF]. (2013). *No schooling children*. Retrieved from http://www.unicef.org/thailand/tha/education_6560.html